

**Tractatus Iuridico-Politicus De Iure Superioritatis Ac
Summa Potestate Rom. Pontificis**

Wesseling, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1662

12. De utili in temporalibus Dominio S. Pontificis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64514](#)

Et §. liquet, in fine, ibi : cuius Principatum, ut Christianissimi, & pii conservatis in omnibus. Et ita dict. Novell. 6. intelligenda. Sed prior sententia magis est juri consentanea, & probatur ex donatione Constantini Imp. in Aurifod. & inf.

C A P. XII.

De utili in temporalibus dominio
Summi Pontificis.

E Gimis in sup. cap. & in Aurifod. iur. publ. verb. Papa, & verb. Rom. Pontif. De directo, & mediato dominio Papæ, hic de utili, & immediato rerum temporali, quod Theologi aliter intitulant, restat agendum juridicè. Quantum igitur ad dominium utile attinet, Papa possidet nobiliorum partem Italiæ, nimirum totum id, quod inter fluvium Floris, & Caietam situatum est ; in quo spatio comprehenduntur Provincia Bononie, Romandiola, Marcha, Umbria, Ducatus Spoletinus, Latium, & Patrimonium S. Petri, de quo vid. Aurifod. in verb. Patrimonium, per tot.

Hic Status est optimus, & in medio Ita-

1. æ

liæ situs , extendens se à mari Hadriatico usque ad mare Thyrrenum : in quo civitates primariae sunt ROMA , Caput Mundi, quæ continet plusquam 120000. animarum , de qua vide *Aurifod. verb. Roma.* Bononia 8000. animarum , Perusia , Ancona , Ravenna , Ariminum , Cesena , Forli , Faenza , Immola Macerata , Regium , Camerino , Viterbum , Spoletum , Norcia , Assisi , & 30. aliæ , adeò populosæ , ut Sum. Pontifex è solo Bônoniensi , Marcha , & Romania , seu Romandiola exercitum 20000. militum absque notabili diminutione personarum educere possit : Tanta est hominum copia , ut tempore Clementis V II. quando Carolus V. Romanum adventavit , sola Marcha 15000. militum Romano Pontifici miserit in auxilium.

Habet porro Romanus Pontifex statum *Avenionensem* in Regione Franciæ , quæ dicitur *Provincia* ad pedes Alpium , & Delphinatus , in quo est Carthusia major , situata . In hac 13. sunt Episcopatus partim sub Papa , partim sub Rege . Ad Papam spectat *Avenio* , & Comitatus *Veniessinus* . Avenionem emit Clemens

mens VI. à Regina Joanna filia Roberti Regis Neapolitani Anno 1352. Avenio famosa, & celebris est ob residen-
tiam Summorum Pontificum, Cardina-
lium, & Magnatum, quæ à Clemen-
te VI. usque ad Gregorium XI. ad 73.
annos continuata fuit: Suntque in eo di-
strictu 4. Civitates, & 80. oppida mura-
ta. Habet in Regno Neapolitano Be-
neventum, sed & quantum ad domini-
num directum Papa est Rex, & Prin-
ceps supremus Regnorum Neapolis, &
Siciliæ, quod est Nobilissimum feudum,
Urbini, Parmæ, Messerani, Ferrariæ,
Insulæ Hyberniæ, Regni Angliæ, quod
proprii Reges olim Romanæ Ecclesiæ se-
cerunt tributarium, & aliorum. Ha-
bet item jurisdictionem super regimi-
ne Religionum, universique Cleri to-
tius Christianitatis, super dispositione
Beneficiorum, adeò ut ab ipso depen-
deant, & ad ipsum appellant velut ad
supremum Principem, & communem
Patrem, etiam omnes Ordines Mili-
tares: Unde mille remunerandi mo-
dos habet, &, ut dicebat SIXTUS
Quartus, nunquam ei deerit pecunia,
quamdiu

quamdiu ipsi non deerit manus, & penna.
Sic Pius V. à solis Religionum Ordini-
bus 400000. scutorum misit contra Tur-
cam, & si voluisset, ut rogatus erat, resi-
gnationes beneficiorum Ecclesiasticorum
cum jure regressus, & compositiones Of-
ficiarum admittere, aliquot millions ac-
quirere potuisset, absque omni Simoniz
labe, &c. Vide *Aurifod.* Paulus III. in-
travit Ligiam cum Imperatore, & Venetis
contra Turcam, sicut & postea Pius V.
cum sexta parte expensarum, misitque in
auxilium Carolo V. contra Lutheranos,
& Turcas 120000. peditum, & 5000.
equitum stipendiatorum. Sixtus V. vix-
dum 6. annos Pontificatum adeptus misit
5. millions scutorum. Pius V. sub idem
tempus, quo Sacratissimo Imperatori Ca-
rolo V. succurrit, misit Carolo IX. Re-
gi Galliarum suis stipendiis 4000. pe-
ditum, & 1000. equitum, *Ioan. Boter.* ait
Pium V. Pontificem Max. adeò potentem
exitisse, ut præter 120000. quos misit Im-
peratori, & eos, quos Regi Galliarum, om-
nes Reges, & Principes inter se discordes
compescere, & reconciliare potuerit, imò
toti orbi, & maximè Turcarum Impera-
tori

tori cœperit esse terrori, & horro, &c.
Vide *Aurifod.*

Sed hæc parva sunt in comparatione jurisdictionis Spiritualis, seu Ecclesiasticæ, quæ nec fluminibus terminatur, nec montibus, omnia maria complectitur, & verum Hemisphærium cum altero conjungit, non habet superiorem, nisi Deum, à quo immediate suam autoritatem accepit, & omnem jurisdictionem absque restrictione, ita ut quocunque solverit super terram, sit solutum & in cœlo, &c.

Alii Principes acceperunt olim suam autoritatem à populo, unde imperia, & regna tandem aut hæreditaria, aut electiva facta sunt; At solus Rom. Pontifex superioritatem supra genus humanum à solo Deo, cuius est Locumtenens, Vicarius, Substitutus, & Prorex. Rex Galliarum, ut ferunt quidam Politici, gloriatur se regnum suum immediate habere à Deo, sed falsum est, & refutatione indignum, quia, ut dicit *Boter*. Omnia regna, & Principatus habent suam originem ab electione populi, & ideo Reges in sua coronatione, ac Principes in auguratione subditis præstant juramentum de conservandis privi-

E

legiis

P. II

legiis populo concessis, & rursus populus
Regibus.

At vero, ait, in quâ parte S. Scripturâ reperitur, Coronam Franciæ immediate à Deo dependere? in Novonè, an Veteri Testamento? immò nullum est regnum Mundi, pergit idem Author, magis obligatum Sedi Apostolicæ, quam regnum Franciæ. Quare? Quia authoritas Zachariæ Papæ transluit Coronam Sanguinis Meroveo ad Pipinum, unde postmodum translata est ad domum Hugonis Ciapetta, qui fuit filius Haculdæ filiæ Henrici I Imp. & Mathildis, quæ fuit filia Ludovici III ultimi ex sanguine Pipini, &c.

Tantum abest, Papam non posse procedere contra Regem Galliæ, quod Ludovicus Crassus tantæ potentiae, ut Reges Septentrionales coram ipso trepidarent, fuit excommunicatus à Stephano V. Episcopo Parisiensi, eò quod usurparet beneficia Ecclesiastica, & se intromitteret in electione Abbatum, & Episcoporum; Et quia Stephanus Regem absolvere noluit, recurrerit ad Papam Honorium, qui Regem flexu genibus veniam petentem jussit absolvire, à quo ligatus erat. Authoritas temporalis

poralis semper fuit subjecta spirituali. Samuël creavit Regem Saul, at quia perperam se gesserat, publicè depositus, & substituit David. S. Elias Propheta, Author Carmelitanæ Religionis, diversos creavit Reges in Judaea, & in Soria, &c. Unde benè dicit S. Ambros. *Veteri iure à Sacerdotibus donantur Imperia, non usurpantur:* Et Petrus Cluniacensis: *Quamvis Ecclesia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen super Imperatorem Imperium.* Et Hugo à S. Victore: *Spiritualis potestas iudicat terrenam, non è contra.* Et S. Paulus: *Spiritualis iudicat omnia.*

Hac authoritate fretus Innocentius I. excommunicavit Arcadium Imperatorem, & Eudoxiam Augustam ejus conjugem, quia non perniserant, sicut eis mandatum erat, Ioannem Chrysostomum redire ad Sedem suam. Gregorius I. excommunicavit Lotharium Imperatorem propter concubinatum Valdram. Gregorius V I I. Henricum I I I. Imperatorem, quod se voluerit immiscere electioni Papæ, & collationi beneficiorum, & Henricum V. Imperatorem, quod sibi arrogaverit autho-

E 2 ritatem

ritatem dandi investituram Episcopatum. Fridericus I. Imp. ab Alexandro III. & Adriano III. Anathemate percussus, & depositus ab Imperio. Fridericus II. & Ludovicus V. similiter propter eandem causam depositi. Gregorius II. ejecit Isaurum Imp. tanquam Iconomachum, & absolvit populum Italiæ à juramento ipsi præstito, & Gregor. III. privavit eum Imperio. Gregor. VII. spoliavit Bolislaus Poloniæ Regem titulo, & administratione regni sui, propter nimiam in subditos crudelitatem. Julius II. privavit Ludovicum XII. Gall. Regem titulo Christianissimi, & dedit regnum ejus, & Joanniis Regis Navarræ (quod se opponerent jurisdictioni & ordinationi Sedis Apostolicæ in causa Ferrariæ) in prædam. Quin & Venetos experiri fecit, quām tremenda sint armata Ecclesiastica illis justa de causa illata Clemens VII. & postea Paulus III. excommunicarunt Henricum VIII. Britannicæ Regem, propter repudium Regis Catharinæ legitimæ uxoris, & quod in exercitibus fornicariis adhæreret. Et Pius V. Iacobellam filiam Henrici VIII. excommunicationi subditam declaravit regni &

& Coronæ Angliæ incapacem , propter
hæresin , Apostasiam , & luxuriam . Six-
tus V. Henricum Regem Navarræ ad Co-
ronam Franciæ admittere recusavit , &
omni statu indignum declaravit , prout &
Henricum Condæum , propter hæresin , &
venerem , &c. Immò quos Vicarius Dei
Rom. Pontifex punire non potuit , aut
propter absentiam , aut propter poten-
tiā , horrendum in modum leguntur pu-
niti à Deo , ut patet in Hénrico IV. & V.
& in Frid. I. & II. Imperpper è domo Phi-
lippi Pulchri Regis Galliarum , aliisque
pluribus , qui vindictam divinæ Majestatis ,
& virgäm regni sui experti sunt , nec succe-
sorem habere meruerunt in Imperio , nec
vestigium reliquerunt , vide *Aurifod.*
De Henrico III. Galliarum Rege con-
stat , quod propter Ludovicum Cardina-
lem Chisium Archiepiscopum Rhemen-
sem , quem nequiter interficiendum cura-
vit , horribili à proprio fraterculo , Deo vo-
lente , necatus sit , sed quid hæc commemo-
ro , quæ sunt innumera ? inde fit , quod
multi Reges & Principes pro dignitatibus ,
& honorum titulis non tam ad Imperium ,
quam ad Sacerdotium , id est , Sedem Apo-
stolicam

stolicam recurrerint, & regni fasces petierint. Stephanus Hungarorum Rex misit Legatum ad Benedictum V I. pro obtinenda Corona, & titulo Regis. Idem fecit Mieeslaus Poloniæ Dux, sed non obtinuit Coronam, obtinuit autem Casimirus à Benedicto I X. sicut & Demetrius Princeps Croatiæ, & Dalmatiæ à Greg. VII. Alphonsus Dux Portugalliæ ab Alexandro III. Callaiones Bulgarorum Dux ab Innocent I I. Quid altius, aut majus Imperio? Et tamen Imperator à Papa Coronam, & confirmationem petere debet, nec dicitur Imperator, ante Coronationem Lombardicam, nisi Pontifex dispensaverit, vide in *Aurifod. iur. publ.* apud Jodocum Kalcovium Bibliopolam Colonensem impressam, V. Imperat. Nonne Leo II. transtulit Imp. Occidentale ad Carolum Magnum primum Germanorum Regem & Imperatorem, & Honorius III. ad Comitem de Auserna? vide *Imperii Rom. initium, progressus, & ad German. translat.* in *Aurifod nostra*. Gloriantur quoque Veneti se superioritatem maris Hadriatici imperasse ab Alexandro III. et si nonnulli ex jure Gentium deducant. Immò multo

ti Principes honori sibi duxerunt, si regna sua in perpetuum facerent Ecclesię Romanę censualia, aut tributaria: Sic Inno-centiæ Nortumbriæ, Opha merciorum in Britannia, Alphonsus I. Portugalliae Re-ges, aliisque complures fecerunt.

Gravissimæ quoque differentiæ devolvuntur, & componuntur à Papa. Sic Alexander VI. vetustam illam litem inter Coronas Castiliæ, & Portugalliae controversam in causa navigationum, per sententiam definitivam terminavit, & & discordes animos pacavit. Penes Pontificem est per paterna viscera sua Principes Christianos charitate fovere, unire, & animare potius contra infideles, & Gentiles, quam contra seipso, ad-eò, ut quondam Ducem Bullionis, ac Comites Flandriæ, Tholosæ, Bononiæ, & alios: item Conradum, & Fridericum Impp. Philippum, & Ludovicum Galliarum Reges, Richardum Regem Angliæ, & penè totam Christianitatem excitarit ad recuperandam Terram Sanctam, seu Palæstinam, & alia à Turcis, & Saracenis ablata loca.

De *Alexandro VII.* Pontifice Max. nunc ad clavum Christianæ Reipub. sedente, & die, ac nocte olim *Monasterii VVestphaliae* in celeberrima totius Christianitatis diæta, *Coloniae Ubiorum*, *Aquisgrani*, & per Alemaniam, nunc verò in Sanctissima urbe sua *Roma* jugiter de unione inter Principes Christianos restabilienda sollicito pacisque universalis Moderatorē, &c. non minor spes est, quām fuit de Pio II. & Pio V. qui conciliarunt, & congregarunt Christianos Principes ad arma contra Turcas, Pius II. in propria persona comitari, & Christianos animare conluserat, nisi Anconæ ob gravissimas causas præpeditus fuisset, ubi Regem Catholicum, & Venetorum Ducem exercitui præfecit, qui cum reliquis Principibus, & milibus Christianis adeò insignem à Turcis reportarunt victoriam, ut universas ditiones Selimi II. Turcarum Imperatoris despoliaverint, ac Domum Ottomannicam humiliaverint. Quām anxiè, & sollicitè quandoque pro communi bono laborantem vidimus, & hoc diem laborat, ac nervum belli, & ærarium tam apud Venetos, quām alios sustentat Sanctiss. Dominus Noster

Noster *Alexand.* Papa VII. cui nihilo magis curæ est, quàm ut Principes Germaniæ cum suo Monarcha *Leopoldo I.* Romanorum Imperatore, & Augustissimâ, deque Rom. Imperio, ac tota Christianitate optimè meritâ Domo Austriaca in pace, & concordia contineat, exteras, periculofasque Ligas, & Confœderationes, contra avitam Germaniæ confidemtiam vix unquam practicatas impeditat, vide plura verb. *Papa, &c. in Aurifod.* Ubi tanti Pontificis curam, & vigilantiam circa ovile sibi à Deo commissum à luporum insidiis vindicandum mirari licebit,

C A P. XIII.

*Utrum S. Pontifex ex causa delicti
Cæsarem aut Regem depo-
nere possit?*

Quia Papa supremus, & primus est super omnes mortales, omnes judicat, & à nemine judicatur, *cap. si Papa, 40. dist.* Jul. Clar. *in 9. fin. q. 35. n. 3.* Responderunt Legati Pontificis Legato Ferdinandi Imp. Gusmanno apud Thuan. *lib. 7. Histor. p. 431.*

E 5

Impe-